

Ukrajina v analyzovanom období stratila 2 pozície v celkovom hodnotení a slabými stránkami sú “kvalita inštitúcií”, “infraštruktúra”, “úroveň technologického rozvoja”, “inovačný potenciál”. Slovenská republika má problémy v takých oblastiach – “kvalita inštitúcií”, “efektívnosť trhu práce”, “inovačný potenciál”.

Bežnými problémami pri určení globálneho indexu konkurencieschopnosti oboch krajín sú korupcia, byrokracia, daňové sadzby a daňová regulácia. Ďalším veľkým problémom pre Ukrajinu je nestabilita vlády a realizovanej politiky.

Tabuľka 3

**Dynamika pozície Slovenskej republiky a Ukrajiny v rebríčku indexu výkonnosti podnikov
2015-2018 [2]**

Krajina	2016 rokoch	2017 rokoch	2018 rokoch	2018r. do 2016 r.
Slovenská republika	29 zo 189 krajín	33 zo 190 krajín	39 zo 190 krajín	↓10
Ukrajina	83	80	76	↑7

Ukrajina počas analyzovaného obdobia nevýznamne zlepšila svoju pozíciu v celkovom ratingu a problémy pretrvávajú pri získavaní stavebných povolení, napojení na systém dodávky elektriny, ochrany minoritných investorov, medzinárodný obchod, plnení zmlúv, riešení problémov platobnej neschopnosti. Slovenská republika v rebríčku patrí medzi 50 najlepších krajín z hľadiska jednoduchosti podnikania, ale jej slabinou zostáva otázka získavania stavebných povolení a ochrany minoritných investorov.

Všeobecne platí, že Ukrajina nevykazuje významný ekonomický prielom podľa výskumných indexov, čo môže znamenať neefektívnosť alebo nedostatok kvalitatívnych zmien v ekonomike. Slovensko ako členský štát EÚ má lepšie ukazovatele v rebríčku, ale medzi krajinami EÚ sa nachádza pozadu.

Zoznam použitých zdrojov:

1. *The Global Competitiveness Report [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2018/2017/2016>*
2. *Doing Business 2018/2017/2016 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/en/reports/global-reports/doing-business-2018/2017/2016>*

UDC 339.92(477+437.6)

Ing. MARIÁN KOVÁČ, PhD,
riaditeľ zahraničného oddelenia,
Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave,
Bratislava, Slovensko,
TATIANA TOVT
PhD,
Mukačevskej štátnej Univerzity,
Mukačevo, Ukrajina

**PRIORITY ROZVOJA UKRAJINSKO-SLOVENSKEJ CEZHRANIČNEJ
SPOLUPRÁCE**

Cezhraničná spolupráca je jedným z prioritných smerov vzájomných vzťahov medzi Ukrajinou a Slovenskou republikou. Slúži ako účinný nástroj pre európsku integráciu Ukrajiny a vytvorenie spoločnej priestorovej zóny bezpečnosti, európskych humanitárnych hodnôt na oboch stranách hranice. Veď medzi Ukrajinou a Slovenskom sú už tradične úzke vzťahy, ktoré podporujú mnohostrannú, vzájomne prospešnú spoluprácu.

Ukrajinsko-slovenský cezhraničný región pozostáva z troch administratívnych územných jednotiek: z ukrajinskej strany – Zakarpatská oblasť, zo slovenskej strany – Prešovský a Košický samosprávny kraj. Okresy Sobrance, Michalovce a Trebišov Košického kraja a okres Snina Prešovského kraja hraničia priamo s Ukrajinou a Velykobereznianský, Perečynský okres a

Užhorodský okres Zakarpatskej oblasti hraničia s Ukrajinou [1]. Ukrajinsko-slovenský cezhraničný región má rozlohu 28504 km². Dĺžka štátnej hranice je 97,85 km. Na ukrajinsko-slovenskej hranici sa nachádza 5 priechodov – 2 automobilové (Malý Berezny - Ubl'a, Užhorod - Vyšne Nemecké), 2 železničné (Pavlove - Maťovce, Čop - Čierna nad Tysou), 1 peší (Malé Selmence - Veľké Selmence) a 1 kontrolné stredisko (Užhorod). Priemerná vzdialenosť medzi kontrolnými strediskami je 19,57 km, čo zodpovedá normám EÚ [2].

Napriek malému územiu a relatívne malému počtu obyvateľov má Slovensko množstvo konkurenčných výhod: členstvo v EÚ; vstup do schengenského priestoru a menovú zónu eurozóny; rozvinutý automobilový priemysel, cestovný ruch, poľnohospodársky a farmaceutický priemysel; úspešné skúsenosti z tvorby a fungovania priemyselných parkov a euroregionálnej spolupráce [3]. To určuje Slovensko ako jedného z prioritných partnerov Ukrajiny v oblasti cezhraničnej spolupráce a predurčuje špecifiká ukrajinsko-slovenského cezhraničného regiónu.

Hlavné oblasti cezhraničnej spolupráce medzi krajinami odrážajú "Stratégiu rozvoja slovensko-ukrajinskej cezhraničnej spolupráce do roku 2020" [4]. Podľa ktorej "strategickým cieľom rozvoja spolupráce je podporovať trvalo udržateľný rozvoj a zvyšovať kvalitu života obyvateľov pohraničných regiónov na oboch stranách hranice". Hlavnými strednodobými cieľmi slovensko-ukrajinskej cezhraničnej spolupráce do roku 2020 sú:

1) zvýšenie intenzity sociálno-ekonomického rozvoja pohraničných regiónov. Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné: vytvoriť priaznivé podmienky pre spoločný rozvoj malých a stredných podnikov v pohraničných oblastiach; prilákanie zahraničných investícií do pohraničného pásma; zlepšenie spolupráce medzi výrobcami, sprostredkovateľmi a užívateľmi know-how; vytváranie cezhraničných klasterov.

2) zlepšenie riadenia hraníc na slovenskej a ukrajinskej strane - spoločný postup a prenos popredných postupov. Na tento účel je potrebné vykonávať: vzdelávacie a sociálne činnosti colníkov, pohraničnej stráže a zainteresovaných zástupcov verejného a súkromného sektora na oboch stranách; pravidelné monitorovať riadenie hraníc a vydávanie víz; informačné opatrenia pre cestujúcich, migrantov, žiadateľov o víza a povolení pre malý pohraničný styk (MPS); zlepšenie cezhraničnej spolupráce civilných obranných štruktúr a núdzových situácií.

3) modernizácia pohraničnej infraštruktúry. Na realizáciu tohto cieľa je potrebné implementovať: zlepšenie infraštruktúry zvýšením funkčnosti a kapacity kontrolných stredísk; zvýšenie počtu hraničných priechodov na spoločnej hranici; modernizáciu dopravných koridorov (automobilov, železníc) vedúcich k spoločnej hranici.

4) mnohorozmerný rozvoj cezhraničnej spolupráce na účely trvalo udržateľného rastu pohraničných regiónov. Predpokladá realizáciu rôznych projektov a opatrení na zvýšenie intenzity výskumno-vzdelávacej spolupráce, rozvoj cestovného ruchu, zlepšenie spolupráce v kultúrnej oblasti, zlepšenie kvality a intenzity kontaktov medzi ľuďmi.

5) podpora dohody o asociácie medzi Ukrajinou a EÚ. Realizácia tohto cieľa zahŕňa: rozvoj strategického rámca Východného partnerstva; poskytovanie technickej pomoci; spolupráca zameraná na hybné sily integračného procesu Ukrajiny: vízový dialóg a spolupráca v energetickom sektore.

6) posilnenie cezhraničného riadenia slovensko-ukrajinskej spolupráce. Táto úloha je kľúčom k úspešnému dosiahnutiu predchádzajúcich piatich cieľov, pretože sa zameriava na: vytvorenie mechanizmov na podporu cezhraničnej spolupráce; zlepšenie kvality a efektívnosti riadenia regionálneho rozvoja v pohraničnom pásme; vytvorenie príťažlivosti pohraničného regiónu; zlepšenie kvality výmeny informácií medzi cezhraničnými partnermi a informovanie verejnosti o cezhraničnej spolupráci.

Perspektívou pre regióny Ukrajiny a Slovenska je teda zmena formátu spolupráce v súlade so zásadami decentralizácie a subsidiarity. Hlavnými oblastami cezhraničnej spolupráce sú zároveň inovatívne, rekreačné formy spolupráce, ako aj interakcia v oblasti medzinárodnej

logistiki. Preto je dôležité, aby obidve krajiny racionálne využívali existujúci potenciál spolupráce s cieľom posilniť svoje strategické partnerstvo.

Zoznam použitých zdrojov:

1. *Ukraine- Slovakia relations: developing a true strategic partnership? Elektronický zdroj / [Režim prístupu]: http://icps.com.ua/assets/uploads/images/images/eu/ukr_slovakia_rozd_a4.pdf*
2. *Oficiálna stránka Vyšehradskej skupiny. Elektronický zdroj / [Režim prístupu]: <http://www.visegradgroup.eu/about>*
3. *Міжрегіональне співробітництво України та Словаччини. Електронний ресурс / [Режим доступу]: <https://slovakia.mfa.gov.ua/ua/ukraine-sk/regions>*
4. *Стратегія розвитку словацько-українського транскордонного співробітництва до 2020 року. – Кошице – Пряшів – Ужгород. – 2014. – 77 с.*

УДК 338.2(043.2)

А.В. БАЛАБАНИЦЬ

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту,
Маріупольський державний університет,
м. Маріуполь, Україна

**НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ ЯК ДОМІНАНТНА ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ**

Особливості сучасного буття України виводять у ранг найважливіших завдань формування та усвідомлення національних інтересів як базових засад послідовної й цілеспрямованої політики щодо забезпечення національної безпеки країни. Актуальність проблем забезпечення фінансово-економічної безпеки держави пов'язана з економічними проблемами України на сучасному етапі розвитку: зростанням зовнішнього та внутрішнього боргу країни, підвищенням рівня інфляції, збільшенням обсягів зобов'язань суб'єктів господарювання, нестабільністю системи державних фінансів тощо.

Вагомий внесок у розвиток науки про дослідження ролі національних інтересів у системі державного управління економічною та фінансовою безпекою зробили такі вчені, як: З. Варналій [1], Т. Васильців [2], В. Горбулін [3], Б. Губський [4], М. Єрмошенко [5], Т. Іванова [6], А. Качинський [3], Г. Ситник [7], О. Шатило [8] та ін.

І хоча проблема вже достатньо висвітлена у наукових працях, вона залишається об'єктом гострих теоретичних дискусій, особливо у контексті системних змін міжнародних відносин.

Формування і реалізація національних інтересів є предметом особливої уваги державних інститутів, політичних партій, суспільства у цілому. Це складний і багатоступеневий процес, який потребує об'єднаних зусиль науковців і практичних політиків. Цей процес повинен бути добре організованим, з чітким уявленням про його структурні та функціональні елементи, прямі й зворотні зв'язки між ними.

На рисунку 1 представлена парадигма забезпечення фінансово-економічної безпеки у контексті національних інтересів держави.

Слід зазначити, що держава та її інститути (вищі органи державної влади та посадові особи, функціональні й галузеві міністерства, відомства, місцеві державні адміністрації, податкові, прикордонні, митні та інші правоохоронні органи); органи місцевого самоврядування виступають головними суб'єктами забезпечення економічної безпеки. Також у забезпеченні економічної безпеки держави беруть участь суб'єкти недержавної системи, представлені приватними господарськими організаціями та

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>